

Arviointikertomus 2020

Tarkastuslautakunta 9.6.2021, Muhoksen kunnanvaltuusto 28.6.2021

TÄHÄN MUHOKSEN KUVA!!

SISÄLTÖ

1.	TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA VUONNA 2020.....
1.1	Asema kuntaorganisaatiossa ja kokoonpano.....
1.2	Tarkoitus ja tehtävät.....
1.3	Työskentely.....
1.4	Tuloslaskelma.....
2.	KUNNAN JA KUNTAKONSERNIN VUODEN 2020 TOIMINNAN ARVIOINTI.....
2.1	Konsernipalvelut.....
2.2	Hyvinvointipalvelut.....
2.3	Vapaa-aikapalvelut
2.4	Sosiaali- ja terveystalvelut.....
2.5	Tekniset palvelut.....
3.	MUHOKSEN KUNNAN STRATEGIAN JA SEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI
3.1	Kuntastrategia.....
3.2	Strategian toteutuminen sekä toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen
3.3	Muhoksen kuntakonsernin tavoitteiden toteutuminen.....
4.	MUHOKSEN KUNNAN TALOUDEN TASAPAINOITTAMINEN
5.	JOHTOPÄÄTÖKSET JA TOIMENPIDE-EHDOTUKSET.....
	PÄIVÄYS JA ALLEKIRJOITUKSET.....

MUHOKSEN KUNNAN VUODEN 2020 ARVIOINTIKERTOMUS

1. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA VUONNA 2020

1.1 Asema kuntaorganisaatiossa ja kokoonpano

Kunnan hallinto
ja
luottamushenki-
löorganisaatio

TARKASTUSLAUTAKUNTA



TILINTARKASTAJA



KONSERNI



KUNNANHALLITUS



MAANKÄYTTÖ-
JA KAAVOITUS-
JAOSTO



KESKUSVAALILAUTAKUNTA



SOSIAALI-
JA TERVEYS-
LAUTAKUNTA



HYVINVOINTI-
LAUTAKUNTA



TEKNINEN
LAUTAKUNTA



Jäsenet:

Teemu Nurkkala, puheenjohtaja
Pirkko Mattila, varapuheenjohtaja
Risto Nuutinen
Hannele Repo
Päivi Tajakka

Henkilökohtaiset varajäsenet:

Riitta Huovinen
Ville Rauhio
Veikko Vitikka
Juha Kaiponen
Mervi Kerkelä

Tarkastuslautakunnan pöytäkirjanpitäjänä on toiminut Pirkko Manelius ja hänen varallaan Päivi Kivelä. Arviointikertomuksen ulkoasun muotoilu Anna Hoppo ja piirrokset Esa Holopainen.

1.2 Tarkoitus ja tehtävät

TARKASTUSLAUTAKUNTA



Kuntalain 121 §:ssä (*Kuntalaki, 2015*) määrätään, että ”Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Kunnanhallitus voi poiketa tarkastuslautakunnan esityksestä lautakuntaa koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi ja talousarvioksi kunnan hallintosäännön ja talousarvioesityksen yhteensovittamiseen liittyvästä perustellusta syystä.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.”

1.3

Työskentely

Tarkastuslautakunta on kokoontunut vuoden 2020 aikana 15 kertaa. Kokouksissa on arvioitu Muhoksen kunnan toimintaan liittyviä taloudellisia ja toiminnallisia tapahtumia. Kokouksissa on lautakunnalle annettu tiedoksi viranhaltijoiden katsaukset jokaiselta toimialalta. Lautakunta on kutsunut kokouksiin myös muita tarpeelliseksi katsomiaan viranhaltijoita ja asiantuntijoita.

Tilintarkastusyhteisönä vuoden 2020 aikana on toiminut KPMG Julkistarkastus Oy vastuullisena tilintarkastajana JHT, KHT Tapio Raappana sekä avustavana tilintarkastajana JHT, KHT Matti Keskitalo. Tarkastuslautakunta on työskentelyssään ottanut huomioon Muhoksen kunnan voimassa olevat säännöt ja ohjeet sekä jäsentensä mahdolliset jäävydet.

Tarkastuslautakunta on saanut lautakuntien ja kunnanhallituksen kokoaman sekä hyväksymän koonnin vuoden 2019 arviointikertomuksen huomiosta ja toimenpideehdotuksista. Kunnalla ei ole erikseen nimettyjä henkilöitä sisäiseen tarkastukseen ja lautakunnan työskentelyä tukemaan, mutta lautakunnalla on ollut mahdollista käyttää tarpeelliseksi katsomiensa henkilöiden työpanosta lautakunnan työn tukena.

Olemme jo edellisellä vaalikaudella kehittäneet meille sopivan toimintatavan. Sen keskeisiä periaatteita ovat:

Yhdessä tekeminen: Lautakunnan ja tilintarkastajan yhteistyö. Lautakunnan jäsenten keskinäinen työnjako ja yhteistyö. Kullakin jäsenellä on vuosittain sovittuna tietty/tiedetyt kunnan toimiala, jota hän erityisesti seuraa. Yhteiset keskustelut, katsaukset, vierailut, arvioinnit, päätökset ja raportoinnit koko vuoden ajalla.

Suunnitelmallisuus: Lautakunnan vuosikello. Tilintarkastajan tarkastussuunnitelma ja lautakunnan arviointisuunnitelma, painopistealueet ja –kohteet. Tilannekohtainen ketteryys tarvittaessa.

Arviointikertomus: Tärkein vuotuinen raporttimme, jolla on vakiintunut perusrakenne. Alkuvuodesta suunnitellaan yhdessä sen tarkempi jäsenitys sekä laatimisen aikataulu ja työnjako. Kukin jäsen tai –pari valmistelee omat sovitut pohjatekstit, jotka työstämme yhdessä kevään työkokouksissa lopulliseksi arviointikertomukseksi. Lautakunta raportoi valtuustolle tarvittaessa muitakin ajankohtaisia asioita.

Tiedonlähteet ja -keruutavat: Jäsenten omat *havainnot* kuntalaisten parissa. Kunnan toimielinten *pöytäkirjat*, *valtuustokokoukset* ja *seminaarit*. Kunnan henkilöstön ja luottamushenkilöiden *katsaukset* ja *keskustelut* lautakunnan kokouksissa. Tilintarkastajan antamat *katsaukset* ja *raportit*. Alueelliset ja valtakunnalliset *koulutustilaisuudet*. Valtionhallinnon, Kuntaliiton ym. *selvitykset* ja *raportit*. Julkinen ja sosiaalinen *media*.

Tarkastuslautakunta on vuoden 2020 aikana muun muassa käsitellyt yhteistyössä tilintarkastusyhteisön kanssa arvonalentumisia ja alaskirjauksia, jotka vaikuttavat

oleellisesti Muhoksen kunnan 2020 tilinpäätökseen sekä toimintakertomukseen (tarkastuslautakunnan pöytäkirja 17.11.2020, 63 §).

Tarkastuslautakunta on valinnut henkilöstöhallinnon, tekniset palvelut sekä vapaa-aikajaoston vuoden 2020 pääarvioinnin kohteiksi.

1.4 Tuloslaskelma

TULOSLASKELMA TARKASTUSLAUTAKUNTA					
	TA	Muutettu TA	TOTEUMA tilikauden alusta	Ylitys/ alitus	TOT %
Toimintakulut	-39 711	-39 711	-31 009	-8 702	78
Toimintakate	-39 711	-39 711	-31 009	-8 702	78
Laskennalliset erät	0	0	-629	629	0
Ylijäämä / alijäämä	-39 711	-39 711	-31 638	-8 073	80

Toimintakulut alittuivat talousarvioon nähden 8 702 €.

2. KUNNAN JA KUNTAKONSERNIN VUODEN 2020 TOIMINNAN ARVIOINTI

Muhoksen kuntakonserni käsitti vuonna 2020 Muhoksen peruskunnan sekä seuraavat tytäryhteisöt, kuntayhtymät, osakkuusyhteisöt ja omistusyhteisöt:



Seuraavat tiedot perustuvat vuoden 2020 tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen *Muhoksen kunta, Tilinpäätös 2020, Toimintakertomus*, aiempien vuosien 2016–2019 tilinpäätöksiin ja toimintakertomuksiin, jäljempänä mainittuihin asiakirjoihin ja lähteisiin sekä Muhoksen kunnanjohtaja Jukka Syvävirran kuulemisiin.

	2020	2019	2018	2017	2016
Asukasluku	8906	8 906	8 977	9 018	8 994
Henkilöstö, lkm kunta	739	801	815	803	777
Konserni	745	807	821	809	798
Palkalliset sairauspoissaolot, pv					
kunta	9756	12 857	13 434	11 003	10 875

keskimäärin/työntekijä	12,7	16	17	14	14
Tulovero %	21	21,5	21	20,5	20,5
<u>Tuloslaskelma, toimintatuotot/-kulut, %</u>					
kunta	18,62	18,80	19,69	20,73	20,40
konserni	38,2	37	38	38	42
Vuosikate/poistot, %					
kunta	60,22	42,98	58,73	135,11	156,39
konserni	73,4	72	75	129	144
Vuosikate/asukas, €					
kunta	576,96	165,01	220,33	475,38	528,73
konserni	837	416	399	646	745
Kertynyt ylijäämä, 1000 €					
kunta	-2 054	1311	3236	4601	3912
konserni	-969	1727	3 954	4020	3227
Per asukas, €					
kunta	-231	147	360	510	435
konserni	-109	194	440	446	359
 <u>Rahoituslaskelma:</u>					
Kunta, toiminnan ja investointien rahavirta, 1000 €	-596	-7854	-787	-1591	-370
Kunta, kertymä 5 edelliseltä vuodelta, 1000	-11 918	-22975	-19294	-18326	-19899
Konserni, --"--	-3 141	-9132	-16600	-17168	-18809
Investointien tulorahoitus, %					
kunta	85,09	15,34	65,81	70,75	91,6
konserni	70,40	28	74	75	105
Laskennallinen lainanhoitokate					
kunta	0,53	0,2	0,27	0,46	0,76
konserni < 0,8	0,8	0,41	0,73	0,58	0,96
Kassan riittävyys, päiviä					
kunta	7	3	6	6	5

konserni	21,8	15	22	19	16
----------	------	----	----	----	----

Muhoksen kunnan vuoden 2020 rahoituslaskelmassa toiminnan rahavirta ja investointien erotus on negatiivinen -596 441 euroa eli investointeja on tehty enemmän kuin mitä poistot ja saadut rahoitusosuudet ovat olleet vuoden 2020 aikana. Vuoden 2020 aikana uusia pitkäaikaisia lainoja otettiin kunnalle 12 milj. euroa ja vanhoja lainoja maksettiin pois noin 11,2 milj. eurolla eli lainakanta kasvoi noin 775 t eurolla. Lainakanta suhteutettuna asukaslukuun on noussut jo 5 757 euroon/asukas. Lainamäärä on noussut vuodesta 2019 147 euroa ja suunta ollut ylöspäin jo useita vuosia johtuen muun muassa raskaasta investointitahdist. Lähitulevaisuuden investoinnit tulee tehdä harkiten ja palvelujen turvaamista ajatellen.

Lainanhoitokate on parantunut vuodesta 2019 0,33 prosenttiyksikköä, mutta on edelleen alle yhden. Kun lainanhoitokatteen arvo on alle yksi, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Kassan riittävyys on parantunut neljällä päivällä vuoteen 2019 verrattuna ja on edelleen varsin vähäinen eli noin viikon verran.

Asukasmäärässä ei vuoden 2020 aikana ole tapahtunut muutoksia. Asukasmäärän kasvattamiseen sekä kunnan kiinnostavuuden lisäämiseen asuinpaikkakuntana sekä elinkeinoelämän sijoittumiseen kunnan alueelle tulee jatkossa kiinnittää erityistä huomiota.

Tase

Omavaraisuusaste, %

kunta	28,73	32,56	36,78	38,66	38,72
konserni	25,60	28,97	32,86	33,92	34,19

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

kunta	86,46	86,56	76,86	73,64	72,16
konserni	80,50	77,72	68,81	67,58	65,49

Lainakanta 31.12., 1000 €

kunta	51269	49967	43854	42408	41332
konserni	67376	55080	47543	46979	45521

Per asukas, €

kunta	5757	5610	4885	4703	4596
konserni	7565	6184	5296	5209	5061

Lainasaamiset 31.12., €

kunta	50000	51335	75000	70000	50000
konserni	50648	53732	53732	55981	80334

Taseen tunnusluvuista omavaraisuusaste ja suhteellinen velkaantuneisuus pysyivät edelleen heikolla tasolla kuten edellisinäkin vuosina. Omavaraisuusaste mittaa kunnan/konsernin

vakavaraisuutta ja niiden kykyä selviytyä sitoumuksistaan pitkällä aikavälillä. Hyvänä tavoitetasona pidetään 70 % omavaraisuutta, joka on kunnan osalta kaukana tavoitetasosta.

Kuntalain 118 § mukaisia kriisikuntakriteereitä tulee seurata aktiivisesti ja tiedottaa valtuustoa muutoksista kunnan talouden kehityksessä.

Mimminetti Oy on poistettu kokonaan vuonna 2020 ja tilalle on tullut Muhoskuitu Oy, joka on Oulun Seudun Sähkö Oy:n 100 prosenttisesti omistama yhtiö.

2.1 Konsernipalvelut



Henkilöstöhallinnon lähtökohdat ovat parantuneet vuoden 2020 aikana uusien rekrytointien ja toimintojen kehittämiseen tähtäävien hankkeiden avulla. Henkilöstöhallinto on käynnistänyt kehittämishankkeen, jossa tarkastellaan esihenkilöiden osaamista ja kohdennetaan koulutuksia sekä parannetaan henkilöstön mahdollisuuksia onnistua työssään. Henkilöstön hyvinvointiin ja kouluttamiseen tulee edelleen kiinnittää huomiota erilaisin tavoin, jolloin yhdessä tekemisen ja avoimuuden kulttuuria saadaan vahvistettua monen vuoden epävarman ajan jälkeen. Henkilöstöraportti on laadittu vuodesta 2020 ja se antaa hyviä työkaluja sekä näkökulmia henkilöstön työhyvinvoinnin kehittämiseen.

Lähitulevaisuuden muutoksiin tulee varautua ennakoivasti henkilöstön osaamisen ja sijoittumisen kautta. SOTE-uudistus muuttaa kunnan toimintaympäristöä suuresti ja haastaa kunnan jäljelle jäävien toimintojen toteuttamistavat.

Elinkeinotoimintojen aktiivinen kehittäminen yhdessä lähialueen kanssa tulee edelleen pitää konsernipalveluissa korkealla tavoitetasolla.

2.2 Hyvinvointipalvelut



TULOSLASKELMA HYVINVOINTIPALVELUT

	TA 2020	Muutettu TA	Toteuma	Ylitys/ Alitus	Käyttö- %
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	354 479	354 479	417 114	-62 635	117,7
Maksutuotot	745 856	745 856	596 178	149 678	79,9
Tuet ja avustukset	392 957	392 957	505 633	-112 676	128,7
Vuokratuotot	109 500	109 500	60 673	48 827	55,4
Muut toimintatuotot	69 136	69 136	3 372	65 764	4,9
TOIMINTATUOTOT	1 671 928	1 671 928	1 582 971	88 957	94,7
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-12 908 591	-12 908 591	-12 764 350	-144 241	98,9
Palvelujen ostot	-3 526 371	-3 526 371	-3 152 716	-373 655	89,4
Aineet, tarvikkeet ja tav.	-500 027	-500 027	-437 565	-62 462	87,5
Avustukset	-1 053 917	-1 053 917	-863 949	-189 968	82,0
Vuokrat	-3 195 843	-3 195 843	-3 067 011	-128 832	96,0
Muut toimintakulut	-50 202	-50 202	-40 901	-9 301	81,5
TOIMINTAKULUT	-21 234 951	-21 234 951	-20 326 492	-908 459	95,7
TOIMINTAKATE	-19 563 023	-19 563 023	-18 743 520	-819 503	95,8
Poistot ja arvonalent.	-418 306	-418 306	-530 708	112 402	126,9
Laskennalliset erät	-442 160	-442 160	-336 579	-105 581	76,1
TILIKAUDEN TULOS	-20 423 489	-20 423 489	-19 610 808	-812 681	96,0

Talouden toteutuma eli tilikauden tulos oli 96,0 %. Talousarvioon nähden ylijäämää muodostui 812 681 €. Toimintatuotoista toteutui 94,7 % eli ne alittuivat 88 957 € budjetoiduista. Toimintakuluista toteutui 95,7 % eli ne alittuivat 908 459 €. Kokonaisuutena hyvinvointipalvelut on onnistunut taloudenpidossaan vaikeana koronaepidemian leimaamana toimintavuonna 2020 hyvin.

Yksittäisten tuotto- ja kulukohteiden osalta poikkeamat puoleen ja toiseen budjetoiduista olivat sen sijaan %-määräisesti edellä mainittuja huomattavasti suurempia. Toteutumaprosenttien ääripäinä tuotoissa olivat 4,9 % (Muut toimintatuotot) ja 128,7 % (Tuet ja avustukset) sekä kuluissa 81,5 % (Muut toimintakulut) ja 98,9 % (Henkilöstökulut). Poistot toteutuivat 126,9 % laajuisina eli ne ylittivät budjetoidut 112 402 €.

Hyvinvointipalveluiden tulosalueiden valtaosassa (11 kpl, kateraportti) tilikauden tulos osui +/-10 % tarkkuudella talousarvioon nähden. Hyvinvointipalveluiden hallinto (43 %), vapaa-aikapalveluiden hallinto (70 %) ja Oulujoki-Opisto (88 %) osuivat tätä kauemmaksi.

Koronaepidemian aiheuttamat toimenpiteet näkyvät tarkemmassa analyysissä useissa tuottojen ja kulujen kohdissa monin eri tavoin: maksutuottojen vähenemisenä (varhaiskasvatus, Oulujoki-Opisto, kulttuuri, liikuntalaitokset) ja toisaalta tukien ja avustusten kasvuna (OKM:n ns. koronarahaa 350 830 € ja erityisavustus varhaiskasvatukselle 20 000 € sekä OPH:n avustus etäopetuksen tukitoimiin lukiolle 18 050 €).

Näiden lisäksi hyvinvointipalvelut käyttivät jo aiemmin myönnettyjä avustuksia (siirto vuodelle 2020 102 085 €) ja uusia vuonna 2020 myönnettyjä avustuksia 11 eri kohteessa ja tarkoituksessa, yhteensä n. 230 000 €.

Muhoksen kunta on jatkanut osallistumistaan lapsi- ja perhepalveluiden LAPE-muutosohjelmaan. Vuosien 2020 - 2022 aikana työ jatkuu sosiaali- ja terveystoimen sekä sivistystoimen yhteistyönä kohteina perhekeskukset, varhainen tuki arjessa sekä lasten ja nuorten matalan kynnyksen päihde- ja mielenterveyspalvelut.

Hyvinvointipalvelut on jatkanut osallistumistaan Muhoksen kunnan v. 2019 talousselvityksen mukaisiin talouden tasapainottamistoimiin 8 eri kohteessa. Toimenpiteiden sisällöstä on raportoitu seikkaperäisesti. Talouden tasapainottamistoimenpiteistä saadut hyödyt tulisi ilmoittaa tarkemmin euroissa, jolloin voitaisiin tarkemmin pohtia niiden tarkoituksenmukaisuutta. Yleiset kirjaukset tehdyistä toimenpiteistä antavat ”väljän” kuvan.

Muhoksella on ollut jo useamman vuoden aikana ongelmia saada päteviä erityisopettajia virkoihin. Hyvinvointipalveluissa on vakinaistettu useita määräaikaishenkilöitä vuonna 2020 ja vakinaistaminen on jatkunut vuoden 2021 puolella.

Strategisten tavoitteiden toteutuminen hyvinvointipalveluiden puolella on toteutunut hyvin ja satsaukset kouluihin sekä opetusympäristöihin ovat olleet riittävällä tasolla.

Hankkeiden suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota niiden potentiaaliseen hyötyyn suhteessa hanketoimijoiden voimavaroihin. Hankkeiden mahdollisesti tuottamia hyötyjä tulisi ennen hankkeen aloittamista arvioida tarkasti. Hankkeiden toimenpide-ehdotukset tulee raportoida ja viedä eteenpäin organisaation sisällä. Näin hankkeista saatavat hyödyt saataisiin mahdollisimman nopeasti käyttöön. Hankkeisiin liittyvien työntekijöiden työajan seurantaan ja työssä jaksamiseen tulee kiinnittää huomiota.

Hyvinvointipalveluiden keskiössä tulee olla terveyden ja toimintakyvyn edistäminen sekä terveyshaittojen ennaltaehkäisy.

2.3 Vapaa-aikapalvelut

VAPAA-AIKATOIMI (HALLINTO, KIRJASTO, KULTTUURI, NUORISO JA LIIKUNTAPALVELUT)					
	TA 2020	Muutettu TA	Toteuma	Ylitys/ alitus	TOT %
Toimintatuotot	270 166	270 166	171 745	98 421	63,5
Toimintakulut	-1 922 825	-1 922 825	-1 787 778	-135 048	93,0
Toimintakate	-1 652 659	-1 652 659	-1 616 033	-36 626	97,8
Poistot ja arvonalentumiset	-112 789	-112 789	-120 307	7 518	106,6
Laskennalliset erät	0	0	-22 609	-22 609	0
Ylijäämä / alijäämä	-1 765 448	-1 765 448	-1 758 947	-6 501	99,6

Covid-19 pandemia vaikeutti vapaa-aikapalveluiden toimintaa vuoden 2020 aikana. Toimintojen uudelleenjärjestelyt terveysviranomaisten ohjeistuksien ja suositusten mukaisesti ovat olleet välillä haastavia toteuttaa ohjeiden tulkinnanvaraisuuksien vuoksi (STM/THL). Vapaa-aikapalvelut esittää lähivuosille uusia investointeja palvelutuotantonsa tarpeisiin, kuten jäähalli, Korkalavaara ja Ponkilan urheilualue.

Oulujoki-Opiston toimintaa on arvioitu osana vapaa-aikapalveluiden kokonaisuutta. Sen toiminta on ollut vuonna 2020 kohtalaisen hyvällä tasolla pandemiasta huolimatta. Oulujoki-Opiston toiminta on ollut vuoden 2019 arviointikertomuksen yhtenä erityiskohteena.



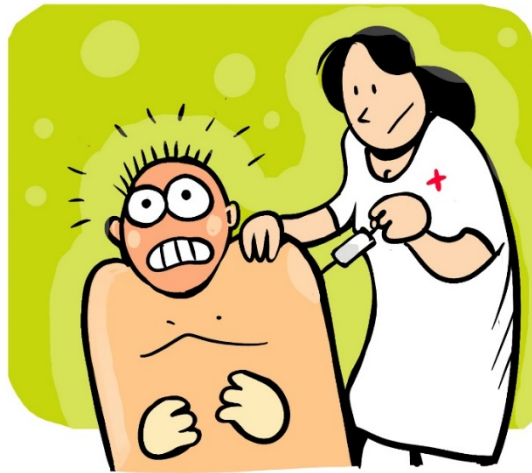
**Lasten ja nuorten
liikuntamahdollisuudet toteutettiin
Covid-19 pandemian takia
mahdollisuuksien mukaan.
Ohjeistuksissa noudatettiin
terveysviranomaisten ohjeistuksia ja
suosituksia.**



**Covid-19 pandemiasta johtuen liikuntapalvelut
olivat suurimman osan vuotta rajoitetusti
avoinna. Liikuntapalveluiden toimintatuotot
jäivät saavuttamatta.**

2.4 Sosiaali- ja terveyspalvelut

SOSIAALI- JA TERVEYS- PALVELUT



TUOSLASKELMA SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT

	TA 2020	Muutettu TA	Toteuma	Ylitys/ alitus	TOT %
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	2 495 914	2 495 914	2 156 099	339 815	86,4
Maksutuotot	1 481 316	1 481 316	1 619 554	-138 238	109,3
Tuet ja avustukset	67 000	67 000	30 046	36 954	44,8
Vuokratuotot	3 500	3 500	2 446	1 054	69,9
Muut toimintatuotot	3 000	3 000	5 972	-2 972	199,1
TOIMINTATUOTOT	4 050 730	4 050 730	3 814 117	236 613	94,2
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-9 548 518	-9 548 518	-9 595 141		100,5
Palvelujen ostot	-21 497 811	-21 497 811	-21 772 783		101,3
Aineet, tarvikkeet ja tav.	-817 680	-817 680	-971 106		118,8
Avustukset	-3 013 080	-3 013 080	-2 800 797		93
Vuokrat	-761 317	-761 317	-828 283		108,8
Muut toimintakulut	-65 350	-65 350	-45 775		70
TOIMINTAKULUT	-35 703 756	-35 703 756	-36 013 885		100,9
TOIMINTAKATE	-31 653 026	-31 653 026	-32 199 768		101,7
Poistot ja arvonalent.	-76 236	-76 236	-193 272		253,5
Laskennalliset erät	-516 028	-516 028	-488 200		94,6
TILIKAUDEN TULOS	-32 245 290	-32 245 290	-32 881 239		102,0

Sosiaalipalveluiden talous toteutui vuonna 2020 suhteellisen hyvin ottaen huomioon haastavan toimintavuoden. Vuosien 2019 ja 2020 tilinpäätökset olivat sosiaalipalveluiden osalta hyvät.

Toimintatuotot jäivät tavoitteesta lähinnä Covid-19 pandemian vuoksi. Terveyskeskuksen osittainen peruskorjaus toteutettiin vuoden 2020 aikana ja siitä toiminnalle aiheutuneet haitat saatiin pidettyä minimaalisina.

Kirjanpidon siirtäminen Monetralle aiheutti kustannuspaikkojen sekaannusta, mistä seurasi ongelmia kustannusten kohdentamisessa oikeille kustannuspaikoille vuonna 2020. Tulevaisuudessa tietojärjestelmien muutokset tulee suunnitella käyttäjien kannalta joustavammiksi. Siirtymäkausi tulee suunnitella ja aikatauluttaa. Tietojärjestelmien muutokset toteutuivat muilta osin arvioinnin perusteella kohtalaisen hyvin.

Henkilöstökulut pysyivät talousarviossa vuonna 2020. Terveyskeskussairaalan henkilöstön uudelleen sijoittuminen sairaalan puolelta kotisairaanhoidon puolelle toteutui ja ostopalveluiden käyttäminen kotisairaanhoidon puolella saatiin hallittua. Kohtalaisen vilkkaan alkuvuoden jälkeen terveyskeskuksen toiminta hiljeni Covid-19 pandemian takia, mutta toiminta palautui vuoden loppuun mennessä normaaliin.

Terveyspalveluiden kalustohankinnat on toteutettu harkinnalla, ja ne ovat olleet tarpeellisia toiminnan hyvän tason säilyttämiseksi. Kuntalaiset ovat päässeet terveyskeskuksen palveluihin ilman ylipitkiä odotusaikoja. Takaisinsoittojärjestelmä on toiminut hyvin.

Palvelutarpeen arvioinnit ja palveluiden järjestämisen määräajat toteutuivat sosiaalipalveluissa hyvin. Ennaltaehkäisevään työhön panostettiin ennalta asetetun tavoitteen mukaisesti. Tällä ennaltaehkäisevällä työllä on saatu aikaiseksi onnistumisia ja hyvää uutta toimintaa kuntalaisille. Kansalaisjärjestöt ovat olleet aktiivisia ja toimineet sosiaalipalveluiden kanssa yhteistyössä muun muassa jakamalla avustuslahjakortteja vähävaraisille perheille.

Osa palveluista siirtyi Covid-19 pandemian takia etänä tarjottavaksi. Vanhuksille otettiin käyttöön kotiin toimitetut etälaitteet, joilla hoitajat saattoivat olla heihin yhteydessä. Viranomaisten ja muiden yhteistyötahojen kanssa pidetyt palaverit ja kokoukset toteutettiin pääsääntöisesti etänä. Mielenterveyspalvelut toimivat vuonna 2020 tavoitteiden mukaisesti. Muihin kuntiin verrattuna Muhoksen antamat korvaushoidot ovat edelleen suhteellisen suurta. Tämä johtuu yleisen korvaushoito-ohjeistuksen väljyydestä alueellisesti. Oikeus valita perusterveyshuoltoyksikkö antaa muiden kuntien asukkaille valita Muhoksen terveyskeskus omaksi terveydenhoitoyksikökseen.

Sosiaalipalveluiden talouden tasapainottamisohjelmaa on seurattu ja siihen on kiinnitetty huomiota. Tilinpäätöksessä ei kuitenkaan ole raportoitu konkreettisia säästösummia, joita tasapainottamisella on saatu aikaiseksi.

Muhoksen vanhuspalveluissa on käytössä noin 200 palveluasumispaikkaa ja ne ovat olleet lähes kokonaan käytössä. Helminkodin palon jälkeen asukkaat palasivat takaisin väistöiloista, ja toiminta on palannut normaaliksi myös tämän yksityisen palveluntuottajan kohdalla.

Vammaispalvelut ovat arvioinnin perusteella toteutuneet tavoitteen mukaisesti.

Vammaispalveluiden asiakasmäärä kasvoi vuodesta 2019. Erityisryhmien palveluissa on suuria vuosikohtaisia vaihteluita, mikä asettaa haasteita toiminnan ja talouden suunnittelulle.

Toimintakulut ovat vammaispalveluissa ylittyneet noin 9 prosentilla ja tämä kuvaa hyvin talouden vaikeaa ennakoitavuutta. Erityisryhmien tukiasuntojen tilanne on haastava, nykyinen asuntola on elinkaarensa päässä. Tukiasunnoissa on tällä hetkellä noin 20 asukasta ja työntekijöitä on neljä asukkaiden päivätoimintaa tukemassa. Tukiasuntojen toiminta on todella tärkeää, koska sen kautta saadaan säästöjä kunnalle ja mielekästä tekemistä erityisryhmille. Ulkopaikkakuntalaisille on myyty Muhoksen ryhmäkodilta keskimäärin kolme asiakaspaikkaa.

2.5 Tekniset palvelut



TULOSLASKELMA TEKNISET PALVELUT

	TA 2020	Muutettu TA	Toteuma	Ylitys/ alitus	TOT %
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	3 187 387	3 187 387	2 901 072	286 315	91
Maksutuotot	52 000	52 000	101 536	-49 535	195
Tuet ja avustukset	0	0	24 494	-24 494	0
Vuokratuotot	5 395 693	-5 395 693	5 440 077	-44 384	101
Muut toimintatuotot	25 100	-28 100	64 638	-36 538	230
TOIMINTATUOTOT	8 660 180	8 663 180	8 531 816	131 364	98
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-3 066 647	-3 066 647	-3 056 917	-9 730	100
Palvelujen ostot	-2 142 173	-2 169 173	-2 380 889	211 716	110
Aineet, tarvikkeet ja tav.	-2 253 505	-2 253 505	-2 079 039	-174 466	92
Avustukset	-30 000	-30 000	-22 265	-7 735	74
Vuokrat	-570 866	-570 866	-558 193	-12 673	98
Muut toimintakulut	-17 840	-17 840	-26 115	8 275	146
TOIMINTAKULUT	-8 081 031	-8 108 031	-8 123 420	15 389	100
TOIMINTAKATE	579 149	555 149	501 902	53 247	90
VUOSIKATE	579 149	555 149	501 840	53 309	90
Poistot ja arvonalent.	-4 214 610	-4 214 610	-7 716 778	3 502 168	98
Laskennalliset erät	-163 124	-163 124	-164 974	1 850	101
TILIKAUDEN TULOS	-3 798 585	-3 822 585	-7 356 629	3 557 327	193

Tekniset palvelut ovat onnistuneet taloudenpidossaan kokonaisuutena hyvin.

Kunnassa valmistui kaksi merkittävää rakennushanketta, kirkonkylän alakoulun laajennus ja uusi lukio. Niillä on merkittävä positiivinen vaikutus kunnan palvelutuotantoon. Investointeja riittää tulevillekin vuosille, hankesuunnittelu on monin osin jo pitkällä.

Kuntastrategian mukaisesti on kehitetty toimintoja yhteistyössä Vaalan ja Utajärven kanssa. Ateriapalveluiden kehittäminen on edennyt vuonna 2020 aikana. Muhoksella on aloittanut ruokapalvelujohtaja, joka hallinnoi Muhoksen, Utajärven ja Vaalan alueen ateriapalveluiden toteutusta ja kehittämistä.

Jätehuollon kustannukset ja jäteaseman toimivuus puhuttavat kuntalaisia edelleen, vaikka jätteiden kierrätys on parantunut. Niiltä osin tarkastuslautakunta pyytää edelleen kiinnittämään huomiota jätehuoltoviranomaisen ja palveluntuottajien toiminnan läpinäkyvyyteen ja tehokkuuteen.

Työtä kiinteistöjen sisäilmaongelmien ratkaisemiseksi tulee määrätietoisesti jatkaa. Tarkastuslautakunta arvostaa, että tähän on pystytty puuttumaan myös 2020 vuoden aikana.

Kunta myi tontteja nolla kappaletta vuonna 2020 (AO, rivitalo, teollisuus). Kaavoituksen laajentaminen ja kiinnostavien yritystonttien saaminen kunnan markkinointiin tulee asettaa kiireelliseksi tavoitteeksi uusien yrityssijoittumisten saamiseksi kunnan alueelle.

TULOSLASKELMA TEKNISETPALVELUT (Hallinto)					
	TA 2020	Muutettu TA	Toteuma	Ylitys/ alitus	TOT %
Toimintatuotot	4 600	4 600	15 334	-10 734	333
Toimintakulut	-308 798	-308 798	-328 247	19 449	106
Toimintakate	-304 198	-304 198	-312 914	8 716	103
Poistot ja arvonalentumiset	-1 104	-1 104	-2 595	1 491	235
Laskennalliset erät	-163 124	-163 124	-6 226	-156 898	4
Ylijäämä / alijäämä	-468 426	-4 668 426	-321 735	-146 691	69

TULOSLASKELMA TEKNISETPALVELUT (Ateriapalvelut)					
	TA 2020	Muutettu TA	Toteuma	Ylitys/ alitus	TOT %
Toimintatuotot	1 880 540	1 880 540	1 651 714	228 826	88
Toimintakulut	-1 785 614	-1 785 614	-1 615 328	-170 286	90
Toimintakate	94 926	94 926	36 386	58 540	62
Poistot ja arvonalentumiset	-47 503	-47 503	-54 356	6 853	114
Laskennalliset erät	0	0	-32 973	32 973	0
Ylijäämä / alijäämä	47 423	47 423	-50 944	98 367	107

TULOSLASKELMA TEKNISETPALVELUT (Puhtauspalvelut)					
	TA 2020	Muutettu TA	Toteuma	Ylitys/ alitus	TOT %
Toimintatuotot	1 120 947	1 120 947	1 124 035	-3 088	100
Toimintakulut	-1 093 493	-1 093 493	-1 033 335	-60 158	94
Toimintakate	27 454	27 454	90 700	-63 246	330
Poistot ja arvonalentumiset	-51	-51	-51	0	100
Laskennalliset erät	0	0	-22 361	22 361	0
Ylijäämä / alijäämä	27 403	27 403	68 288	-40 885	249

TULOSLASKELMA TEKNISETPALVELUT (Tilapalvelut)					
	TA 2020	Muutettu TA	Toteuma	Ylitys/ alitus	TOT %
Toimintatuotot	5 103 593	5 103 593	5 125 126	-21 533	100
Toimintakulut	-3 426 687	-3 436 687	-3 800 621	363 934	111
Toimintakate	1 676 906	1 666 906	1 324 505	345 401	79
Poistot ja arvonalentumiset	-3 449 651	-3 449 651	-3 315 870	133 781	96
Laskennalliset erät	0	0	-77 551	77 551	0
Ylijäämä / alijäämä	-1 772 745	-1 782 745	-2 068 915	286 170	116

TULOSLASKELMA TEKNISETPALVELUT (Maanrakentaminen)					
	TA 2020	Muutettu TA	Toteuma	Ylitys/ alitus	TOT %
Toimintatuotot	112 400	115 400	199 975	-84 575	173
Toimintakulut	-1 033 442	-1 050 442	-969 221	-81 221	92
Toimintakate	-921 042	-935 042	-769 246	-165 796	82
Poistot ja arvonalentumiset	-662 676	-662 676	-700 339	37 663	106
Laskennalliset erät	0	0	-17 335	17 335	0
Ylijäämä / alijäämä	-1 583 718	-1 597 718	-1 486 920	-110 798	93

TULOSLASKELMA TEKNISETPALVELUT (Mittausspalvelut)					
	TA 2020	Muutettu TA	Toteuma	Ylitys/ alitus	TOT %
Toimintatuotot	403 100	403 100	458 473	-55 373	114
Toimintakulut	-327 088	-327 088	-267 500	-59 588	82
Toimintakate	76 012	76 012	190 973	-114 961	251
Poistot ja arvonalentumiset	-53 067	-53 067	-48 971	-4 096	92
Laskennalliset erät	0	0	-6 030	6 030	0
Ylijäämä / alijäämä	22 945	22 945	135 972	-113 027	593

TULOSLASKELMA TEKNISETPALVELUT (Rakennusvalvonta)					
	TA 2020	Muutettu TA	Toteuma	Ylitys/ alitus	TOT %
Toimintatuotot	35 000	35 000	50 665	-15 665	145
Toimintakulut	-1 059 609	-105 909	-109 168	3 259	103
Toimintakate	-70 909	-70 909	-58 503	-12 406	83
Poistot ja arvonalentumiset	-558	-558	-569	11	102
Laskennalliset erät	0	0	-2 498	2 498	0
Ylijäämä / alijäämä	-71 467	-71 467	-61 570	-9 897	86

Tilinpäätösasiakirjassa tekniset palvelut ovat peilanneet omaa toimintaansa kattavasti suhteessa kunnan strategiaan. Tarkastuslautakunta on saanut kaikki tarvitsemansa asiakirjat arvioinnin suorittamista varten. Teknisten palveluiden toiminta on ollut vuonna 2020 hyvällä tasolla.

Puitesopimuksien ja sopimustoimittajien yhdenvertaiseen kohteluun tulee kiinnittää jatkossa huomiota. Rakennuskohteiden kansallisen hankinnan kynnysarvo (150 t€) tulee huomioida peruskorjaus- ja uudisrakennuskohteissa. Puitesopimustoimittajien kilpailuttamisen yhteydessä annettuihin hankintarajoihin tulee kiinnittää huomiota. Teknisen toimen ja lautakunnan tulee valvoa, että rakennuskohteiden arvioidut kustannukset ovat oikeansuuruisia. Jatkossa tulee kiinnittää huomiota, miten valitaan työnsuorittajat puitesopimustoimittajien joukosta kyseessä oleviin kohteisiin. Kaikkiin puitesopimustoimittajiin tulisi olla yhteydessä ennen kohteen työnsuorittajan valintaa. Ovatko yhteydenotot yrityksiin mahdollista jälkikäteen varmistaa?

3. Muhoksen kunnan strategian ja sen tavoitteiden toteutumisen arviointi



TULOSLASKELMA MUHOKSEN KUNTA

	TA 2020	Muutettu TA	Toteuma	Ylitys/ Alitus	TOT %
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	7 869 789	7 869 789	7 204 994	664 795	92
Maksutuotot	2 827 672	2 827 672	3 140 774	-313 102	111
Tuet ja avustukset	689 957	689 957	783 626	-93 669	114
Vuokratuotot	1 318 575	1 318 575	1 267 655	50 920	96
Muut toimintatuotot	121 836	124 826	94 253	30 583	76
TOIMINTATUOTOT	12 827 829	12 830 829	12 491 303	339 526	97
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut	-30 793 196	-30 793 196	-30 120 101	-673 095	98
Palvelujen ostot	-27 687 363	-27 714 363	-28 152 016	437 653	102
Aineet, tarvikkeet ja tav.	-3 664 652	-3 664 652	-3 570 457	-94 195	97
Avustukset	-4 567 897	-4 587 897	-4 344 267	-223 630	95
Vuokrat	-427 726	-427 726	-453 016	25 290	106
Muut toimintakulut	-178 642	-178 642	-440 483	261 841	247
TOIMINTAKULUT	-67 319 476	-67 346 476	-67 080 340	-266 136	100
TOIMINTAKATE	-54 491 647	-54 515 647	-54 495 532	-20 115	100
Verotulot	31 853 500	31 853 500	30 698 297	1 155 203	96
Valtionosuudet	26 392 812	26 392 812	29 173 136	-2 780 324	111
Rahoitustuotot ja -kulut	-272 650	-272 650	-237 507	-35 143	87
VUOSIKATE	3 482 015	34 580 145	5 138 394	-1 680 379	149
Poistot ja arvonalent.	-4 890 424	-4 890 424	-8 532 638	3 642 214	101
TILIKAUDEN TULOS	-1 408 409	-1 432 409	-3 394 244	1 961 835	-14
Poistoeron lisäys/väh.	0	0	29 132	-29 132	
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-1 408 409	-1 432 409	-3 365 113	1 932 704	-16

Vuoden 2002 keväällä kunnanhallitus on päättänyt, että kunnan osakkuusyritys Humanpolis Oy:n toimintoja aloitetaan kehittää uuden strategian laadinnan kautta ja elinkeinotoiminnan tukemiseen liittyvien toimintojen siirtämiseksi yhteisöomistuksen alaisuuteen.

Kunnanvaltuusto on kokoontunut vuoden 2020 aikana 9 kertaa ja sen kokoukset on järjestetty sekä johdettu olemassa olevien ohjeiden ja säännösten mukaisesti.

Kunnanhallitus on kokoontunut vuoden 2020 aikana 26 kertaa. Kokouksissa on useasti käsitelty erilaisia valituksia ja oikaisupyyntöjä, joiden valmisteluun on kulunut paljon johtavien viranhaltijoiden sekä kunnan ostopalveluna hankkiman asiantuntijan aikaa. Kunnanhallituksen tehtäviin kuuluu myös sisäinen valvonta ja riskienhallinta. Arvioinnin perusteella nämä edellä mainitut seikat on hoidettu hyvin. Yhteistyö tilintarkastusyhteisön kanssa tulisi jatkossa ottaa paremmin huomioon talouden suunnittelussa ja tilinpäätösten teon yhteydessä.

Muhoksen kunnan tase sisältää pitkäaikaisia myyntisaamisia noin 370 000 euroa, jotka todellisuudessa ovat lainasaamisia. Myyntisaamisten, lainasaamisten ja mahdollisten luottotappioiden kirjaamiseen tulee jatkossa vuosittain kiinnittää huomiota. Luottotappiot tulee kirjata alas sen tilikauden aikana, kun niiden perintä ei onnistu ja maksut ovat edelleen saamatta.

Kunnan tilinpäätös on vuoden 2020 osalta alijäämäinen ja sen johdosta kertynyt ylijäämä aikaisimmilta vuosilta meni alijäämäiseksi. Alijäämä on kertynyt vuoden 2020 aikana ja sen seurauksena kunnan tulee laatia taloudentasapainottamisohjelma vuoden 2021 kuluessa. Tällä suunnitelmalla kattamaton alijäämä (2,054 M€) tulee saada katettua vuosien 2022-2025 aikana. Alijäämän kattamisvelvoite tulee ottaa vuoden 2021 alusta tosissaan ja siihen tulee asettaa selkeät seurantamekanismit ja tavoitetasot. Tilinpäätökseen tulee tuoda talouden tasapainottamisohjelman aikana selkeästi ne toteutuneet toimenpiteet, jotka on toteutettu sekä niiden euromääräiset vaikutukset kunnan talouteen.

Kunnan taloudenhallinta/kirjanpito on vuoden 2020 aikana ulkoistettu Monetrille ja siihen on liittynyt siirtovaiheessa ilmeisiä ongelmia. Lisäksi on edelleen epäselvää mitä Muhoksen kunta on ostanut palveluntuottajalta ja mihin hintaan palvelua tuotetaan kunnalle. Keväällä 2020 kunta on ostanut Monetra Oy:ltä myös talousjohtajan toimeen liittyviä palveluita. Tämän palvelun saaminen on ollut kunnalle tarpeen, mutta ostopalveluihin liittyvät mahdolliset eturistiriitatilanteet tulee tiedostaa ja niihin tulee kiinnittää huomiota jatkossa.

Voimassa olevan elinvoima-ohjelman toteutusta on jatkettu vuonna 2020.

1. Asukkaat ja hyvinvointi

Strategian mukaiseen asukasmäärän vuosittaiseen kasvutavoitteeseen (1 %), ei päästy vuonna 2020. Asukasmäärä pysyi ennallaan vuoteen 2019 verrattuna. Vuonna 2019 aikana toteutetut kaavoituksen ja hyvinvoinnin palveluiden kehittämiset eivät ole johtaneet 2020 aikana asukasmäärän kasvuun.

2. Kunnan hyvinvointijohtaminen

Hyvinvointijohtaminen on toteutunut vuonna 2020 strategian mukaisesti. Hyvinvoinnin määrätietoinen johtaminen ja kuntalaisten hyvinvoinnin kehittäminen täytyy jatkossa olla korkealla tasolla, muun muassa vapaa-aikapalveluiden toiminnan kautta.

3. **Talous**

Kunnan taloudellinen tilanne vuosikatteen määrä oli noin 576,96 euroa/asukas, mutta poistojen kautta kunnan kertynyt tase meni alijäämäiseksi. Alijäämäisen tilinpäätöksen johdosta kunnan tulee laatia alijäämän kattamiseksi suunnitelma siten, että se on katettu vuoden 2025 loppuun mennessä.

4. **Kuntalaisten palvelut**

Kuntalaisten palvelurakenteen kehittäminen on jatkunut strategian mukaisesti. Aikaisemmin päätettyjen palveluverkkoinvestointien loppuunsaattaminen jatkui vuonna 2020. Kunta on laatinut erilaisia suunnitelmia kuntalaisten palveluiden parantamiseksi.

5. **Henkilöstö**

Henkilöstön hyvinvointiin tähtääviä toimenpiteitä on tehty vuonna 2020. Henkilöstöhallinto ja johtaminen on parantunut sekä kouluttautumiseen on satsattu enemmän verrattuna edellisiin vuosiin.

4. JOHTOPÄÄTÖKSET JA TOIMENPIDE-EHDOTUKSET

- A. Konkreettinen talouden tasapainottamisohjelma ja suunnitelma alijäämän kattamiseksi.
- B. Ennakoiva valmistautuminen kunnan toimintaympäristön ja toiminnan muutokseen SOTE uudistuksen vuoksi.
- C. Kunnan elinvoiman edistäminen ja vahvistaminen.

Muhoksella 9.6.2021

Teemu Nurkkala
puheenjohtaja

Pirkko Mattila
varapuheenjohtaja

Päivi Tajakka
jäsen

Hannele Repo
jäsen

Risto Nuutinen
jäsen

